

CUPRINS

INTRODUCERE	1
<i>Secțiunea 1. Epoca prestatală</i>	2
<i>Secțiunea a 2-a. Regalitatea</i>	4
<i>Secțiunea a 3-a. Republica</i>	5
<i>Secțiunea a 4-a. Imperiul</i>	11
CAPITOLUL I. IZVOARELE DREPTULUI ROMAN	13
<i>Secțiunea 1. Obiceiul</i>	13
<i>Secțiunea a 2-a. Legea</i>	15
§1. Despre legi	15
1.1. Noțiune	15
1.2. Procedura de adoptare a legilor	15
1.3. Structura legii	17
<i>Secțiunea a 3-a. Legea celor XII Table</i>	20
<i>Secțiunea a 4-a. Edictele magistraților</i>	23
§1. Despre edicte în general	23
§2. Edictele pretorilor	24
<i>Secțiunea a 5-a. Jurisprudența</i>	27
§1. Generalități	27
§2. Jurisprudența sacrală	29
§3. Jurisprudența laică	31
§4. Jurisprudența în epoca clasică	34
4.1. Caracterul științific al jurisprudenței clasice	34
4.2. Școlile de drept	35
4.3. Apogeul jurisprudenței clasice	37

§5. Decăderea jurisprudenței în epoca postclasică. <i>Ius publice respondendi</i> și Legea citațiilor	39
Secțiunea a 6-a. <i>Senatusconsultele (Hotărârile senatului)</i>	41
Secțiunea a 7-a. <i>Constituțiunile imperiale</i>	43
7.1. <i>Mandata</i>	44
7.2. <i>Decreta</i>	44
7.3. <i>Rescripta</i>	44
7.4. <i>Edicta</i>	45
Secțiunea a 8-a. <i>Opera legislativă a Împăratului Justinian</i>	46
§1. Codul	46
§2. <i>Institutiones</i>	48
§3. Novelele	48
§4. <i>Digestele</i>	49
CAPITOLUL AL II-LEA. PROCEDURA CIVILĂ ROMANĂ	52
Secțiunea 1. <i>Considerații generale</i>	52
Secțiunea a 2-a. <i>Procedura legisacțiunilor</i>	54
§1. Noțiune și caracteristici	54
§2. Derularea procesului	56
2.1. Citarea pârâtului în procedura legisacțiunilor (etapă premergătoare procesului)	56
2.1.1. <i>In ius vocatio</i>	56
2.1.2. <i>Vadimonium extrajudiciar</i>	58
2.1.3. <i>Condictio</i>	59
2.2. Faza <i>in iure</i> (în fața magistratului) – prima fază a procesului	59
2.2.1. Activitatea părților	59
2.2.2. Despre magistrați și activitatea lor	62

2.2.3. <i>Litis contestatio</i> – hotar între faza <i>in iure</i> și faza <i>in iudicio</i> _____	69
2.3. Faza <i>in iudicio</i> (în fața judecătorului) – a doua fază a procesului _____	70
2.3.1. Desfășurarea procesului _____	70
2.3.2. Despre judecători _____	72
§3. Legisacțiunile _____	74
3.1. Legisacțiunile de judecată _____	75
3.1.1. <i>Sacramentum</i> _____	75
3.1.2. <i>Iudicis arbitrive postulatio</i> _____	80
3.1.3. <i>Condictio</i> _____	81
3.2. Legisacțiunile de executare _____	83
3.2.1. <i>Manus iniectio</i> _____	83
3.2.2. <i>Pignoris capio</i> _____	85
<i>Secțiunea a 3-a. Procedura formulară</i> _____	86
§1. Aspecte introductive _____	86
§2. Despre formulă _____	88
2.1. Noțiuni _____	88
2.2. Structura formulei _____	89
2.2.1. Părțile principale _____	89
2.2.2. Părțile accesorii ale formulei _____	93
§3. Desfășurarea procesului _____	98
3.1. Fazele procesului (<i>in iure</i> și <i>in iudicio</i>) _____	98
3.2. <i>Litis contestatio</i> și efectele sale _____	100
3.3. Reprezentarea în justiție _____	103
§4. Despre acțiuni _____	105
4.1. Concept _____	105

4.2. Tipuri de acțiuni _____	106
4.2.1. Acțiuni <i>in rem</i> și acțiuni <i>in personam</i> _____	106
4.2.2. Acțiuni civile și acțiuni pretoriene (honorarii) _____	108
4.2.3. Acțiuni directe și acțiuni utile _____	111
4.2.4. Acțiuni penale și acțiuni persecutorii _____	111
4.2.5. Acțiuni populare și acțiuni private _____	112
4.2.6. Acțiuni certe și acțiuni de incerte _____	112
4.2.7. Acțiuni de drept strict și acțiuni de bună-credință _____	113
4.2.8. Acțiuni prejudiciale _____	114
4.2.9. Acțiuni arbitrarii _____	115
§5. Efectele sentinței _____	118
5.1. Forța juridică a sentinței _____	118
5.2. Forța executorie a sentinței _____	119
Secțiunea a 4-a. Procedura extraordinară _____	124
§1. Context _____	124
§2. Desfășurarea procesului _____	125
2.1. Competența _____	125
2.2. Citarea _____	126
2.3. Derularea propriu-zisă a procesului _____	127
2.4. Hotărârea judecătorească _____	127
CAPITOLUL AL III-LEA. PERSOANELE _____	129
Secțiunea 1. Status Civitatis. Status Libertatis _____	129
§1. Capacitatea juridică _____	129
§2. Oamenii liberi _____	134
2.1. Considerații generale _____	134
2.2. Cetățenii _____	135
2.2.1. Moduri de dobândire a cetățeniei romane _____	135

2.2.2. Drepturile cetățenilor romani _____	136
2.2.3. Numele cetățeanului roman _____	137
2.2.4. Moduri de pierdere a cetățeniei romane _____	138
2.3. Latinii _____	140
2.4. Peregrinii _____	141
2.5. Dobândirea cetățeniei de către latini și peregrini _____	142
2.5.1. Latinii _____	142
2.5.2. Peregrinii _____	143
2.5.3. Generalizarea cetățeniei romane _____	144
§3. Sclavii _____	145
3.1. Condiția juridică a sclavilor _____	145
3.2. Izvoarele (cauzele) sclaviei _____	148
3.2.1. Nașterea _____	149
3.2.2. Cauze ulterioare nașterii _____	149
§4. Dezrobiții _____	153
4.1. Cadru general _____	153
4.2. Formele dezrobirii <i>manumissio</i> _____	155
4.2.1. Formele solemne ale dezrobirii _____	155
4.2.2. Formele nesolemne ale dezrobirii _____	157
4.3. Obligațiile dezrobiteului față de patron _____	158
4.3.1. <i>Bona</i> _____	158
4.3.2. <i>Obsequium</i> _____	159
4.3.3. <i>Operae</i> _____	160
4.4. Limitarea dezrobirilor _____	161
§5. Persoanele cu o condiție juridică mixtă _____	163
5.1. Oamenii liberi cu o condiție juridică specială _____	163
5.1.1. <i>Addicti</i> _____	163

5.1.2. Persoane <i>in mancipio</i> _____	164
5.1.3. <i>Auctorati</i> _____	165
5.1.4. <i>Liber homo bona fide serviens</i> _____	165
5.1.5. <i>Redempti ad hostibus</i> _____	166
5.2. Colonii – oameni semiliberi _____	166
Secțiunea a 2-a. Status Familiae _____	168
§1. Familia romană _____	168
1.1. Conceptul de familie _____	168
1.2. Rudenia _____	169
1.2.1. Agnațiunea (rudenia civilă) _____	169
1.2.2. Cognatiunea (rudenia de sânge) _____	171
§2. Puterea părintească (<i>Patria Potestas</i>) _____	171
§3. Căsătoria _____	175
3.1. Considerații generale _____	175
3.2. Căsătoria cu <i>manus</i> _____	175
3.2.1. Condiții de formă ale încheierii căsătoriei _____	176
3.2.2. Condiții de fond (de valabilitate) ale căsătoriei _____	177
3.2.3. Efectele căsătoriei _____	180
3.3. Căsătoria fără <i>manus</i> _____	181
3.4. Desfacerea căsătoriei _____	183
§4. Legitimarea, adopțiunea și adrogațiunea _____	184
4.1. Legitimarea _____	184
4.2. Adopțiunea _____	187
4.2.1. Noțiuni _____	187
4.2.2. Condiții de formă _____	188
4.2.3. Condiții de fond _____	189
4.2.4. Efecte _____	189

4.3. Adrogațiunea _____	190
4.3.1. Condiții de formă _____	191
4.3.2. Condiții de fond _____	192
4.3.3. Efecte _____	192
§5. Emanciparea _____	193
§6. Protecția incapacabililor de fapt. Tutela și curatela _____	195
6.1. Incapacitatea de fapt _____	195
6.2. Tutela _____	196
6.2.1. Generalități _____	196
6.2.2. Tipuri de tutelă _____	198
6.2.3. Exercițarea tutelei _____	200
6.2.3.1. Aptitudinea de a fi tutore _____	200
6.2.3.2. Procedee de administrare _____	201
6.2.3.3. Răspunderea tutorelui _____	202
6.3. Curatela _____	204
§7. Persoana juridică _____	205
CAPITOLUL AL IV-LEA. BUNURI. DREPTURI REALE _____	208
<i>Secțiunea 1. Despre bunuri _____</i>	<i>208</i>
§1. Noțiuni generale _____	208
§2. Clasificarea bunurilor _____	209
2.1. <i>Res extra patrimonium</i> _____	210
2.2. <i>Res in patrimonio</i> _____	211
2.3. <i>Res corporales</i> și <i>res incorporales</i> _____	212
2.4. <i>Res mobiles</i> și <i>res soli</i> _____	213
2.5. Bunuri fungibile și bunuri nefungibile (<i>genera și species</i>) _____	213
2.6. Fructe și produse _____	215

<i>Secțiunea a 2-a. Despre posesiune</i>	215
§1. Noțiune și elemente	215
§2. Interdictele posesorii	220
2.1. Interdictele <i>retinendae possessionis causa</i>	221
2.2. Interdictele <i>recuperandae possessionis causa</i>	222
2.3. Interdictele <i>adipiscendae possessionis causa</i>	224
<i>Secțiunea a 3-a. Despre proprietate</i>	224
§1. Noțiunea dreptului de proprietate	224
§2. Limitele dreptului de proprietate	225
§3. Dobândirea proprietății	227
3.1. Generalități	227
3.2. Moduri naturale de dobândire a proprietății	229
3.2.1. Tradițiunea	229
3.2.2. Ocupațiunea	233
3.2.3. Specificațiunea	234
3.2.4. Accesiunea	235
3.3. Moduri civile de dobândire a proprietății	239
3.3.1. Mancipațiunea	239
3.3.2. Uzucapiunea	241
3.3.3. <i>In iure cessio</i>	246
3.3.4. <i>Adiudicatio</i>	247
3.3.5. <i>Lex</i>	247
§4. Evoluția formelor de proprietate	248
4.1. Proprietatea în epoca gentilică (prestatală)	248
4.2. Proprietatea în epoca veche	249
4.3. Proprietatea în epoca clasică	251
4.4. Proprietatea în epoca postclasică	252

<i>Secțiunea a 4-a. Despre drepturile reale care poartă asupra lucrului altuia (iura in re aliena)</i>	253
§1. Servituțiile	253
1.1. Servituțiile prediale	253
1.2. Servituțiile personale	255
1.2.1. Uzufuctul	256
1.2.2. <i>Usus</i>	258
1.2.3. <i>Habitatio</i> și <i>Operae</i>	259
§2. Emfiteoza	259
§3. Superficia	260
CAPITOLUL AL V-LEA. SUCCESIUNILE	262
<i>Secțiunea 1. Considerații introductive</i>	262
<i>Secțiunea a 2-a. Succesiunea testamentară</i>	263
2.1. Noțiune	263
2.2. Formele de testament	264
2.3. <i>Testamenti factio</i>	270
2.4. Instituirea și substituirea de moștenitori	273
2.4.1. Instituirea	273
2.4.2. Substituirea	276
<i>Secțiunea a 3-a. Succesiunea legală (Moștenirea ab intestat)</i>	277
§1. Considerații introductive	277
§2. Categoriile de moștenitori legali prevăzute de Legea celor XII Table	278
2.1. <i>Sui heredes</i>	278
2.2. <i>Adgnatus proximus</i>	281
2.3. <i>Gentiles</i>	284

§3. Reformele pretorilor (moștenirea pretoriană) _____	284
3.1. Reformele pretorilor _____	284
3.2. Categoriile de moștenitori pretorienii _____	286
§4. Reformele imperiale _____	288
4.1. Senatusconsultul Tertullian _____	288
4.2. Senatusconsultul Orfitian _____	289
4.3. Reforma împăratului Justinian _____	289
<i>Secțiunea a 4-a. Succesiunea deferită contra testamentului (dezmoștenirea) _____</i>	<i>290</i>
§1. Dezmoștenirea _____	290
§2. <i>Testamentul inoficios și querela inoficiosi testamenti</i> _____	291
<i>Secțiunea a 5-a. Acceptarea moștenirii _____</i>	<i>293</i>
§1. Categoriile de moștenitori _____	293
§2. Condițiile dobândirii moștenirii _____	295
§3. Formele acceptării _____	296
§4. Efectele acceptării moștenirii _____	297
<i>Secțiunea a 6-a. Repudierea succesiunii _____</i>	<i>300</i>
§1. Acțiunile de apărare a moștenirii _____	301
<i>Secțiunea a 7-a. Legate și fideicomise _____</i>	<i>304</i>
§1. Legate _____	304
§2. Fideicomise _____	308
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ _____	311